

Република
Србија

ПОВЕРНИК ЗА
ЗАШТИТУ
РАВНОПРАВНОСТИ

ЗАЈЕДНО ОБЕЛЕЖАВАМО 16. НОВЕМБАР МЕЂУНАРОДНИ ДАН ТОЛЕРАНЦИЈЕ

Равноправност наше право и наша одговорност

Повереник за заштиту
равноправности је
самостално и
независно тело,
специјализовано
за борбу против
дискриминације

Организација Уједињених нација за образовање, науку и културу (UNESCO) установила је Међународни дан толеранције 1995. године. То је дан који нас подсећа на поштовање и уважавање другачијих од нас.

Толеранција је прихватање богатства различитости идеја и ставова, оних који су друге нације, вере, сексуалног опредељења, или који говоре другим језиком. Повереник за заштиту равноправности Републике Србије, обележава Међународни дан толеранције као свој дан.

Једини начин да изградимо друштво засновано на толеранцији и равноправности, јесте уважавањем различитости и поштовањем свих људи, без обзира на године старости, пол, националну припадност, сексуалну оријентацију, здравствено стање, веру, инвалидитет или било које друго лично својство.

Са дискриминацијом су повезани многи појмови који су део нашег свакодневног говора. Међутим, често није сасвим јасно шта ови појмови тачно значе. Зато поклањамо РЕЧНИК ТОЛЕРАНЦИЈЕ који објашњава изразе важне за разумевање и препознавање дискриминације.

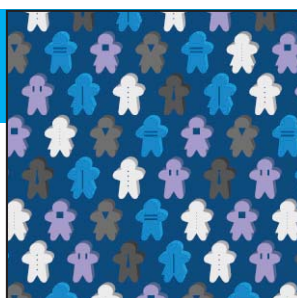
РЕЧНИК ТОЛЕРАНЦИЈЕ ПОВОДОМ 16. НОВЕМБРА, МЕЂУНАРОДНОГ ДАНА ТОЛЕРАНЦИЈЕ

СЕКСИЗАМ

Потиче од енглеске речи *sex*, која значи *пол*. У питању је веровање да је један од полова мање способан и мање вредан у односу на други. Овај појам обухвата и мржњу према одређеном полу (*мизогинија* – мржња према женама и *мизандрија* – мржња према мушкарцима). Из сексизма произлази полна дискриминација.

РАСИЗАМ

Веровање да постоје урођене и карактеристичне разлике међу расама, при чему се сматра да је једна раса важнија и боља од друге, тј. да је супериорнија над осталим расама. Прављење разлике међу људима према њиховој раси назива се расна дискриминација.

ЕЈЦИЗАМ

Потиче од енглеске речи *age*, која означава *животино доба*. Означава нипоштавајући став према особама старијег животног доба и веома је распрострањен облик дискриминације у савременом свету. Из ејцизма произлази старосна дискриминација.

ХОМОФРОБИЈА

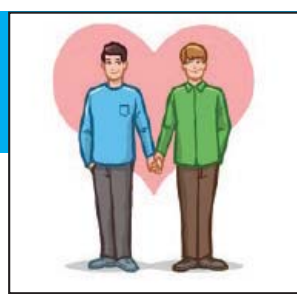
Страх и/или мржња према особама другачије сексуалне оријентације од хетеросексуалне. Садржи у себи веровање да су лезбејке, хомосексуалци и бисексуалци грешни, неморални, болесни, инфериорни у односу на хетеросексуалце.

ХЕТЕРОСЕКСИЗАМ

Веровање да је хетеросексуалност једини нормалан облик људске сексуалности.

СЕКСУАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА

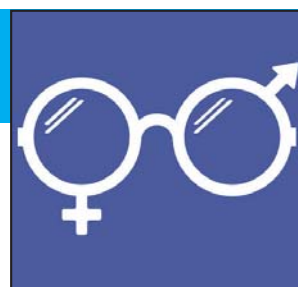
Означава сталну физичку, емоционалну и сексуалну привлачност према лицима одређеног пола. Према сексуалној оријентацији, постоје особе које привлачи супротни пол (хетеросексуалне особе), особе које привлачи исти пол (лезбејке и гејеви), као и особе које привлаче оба пола (бисексуалне особе).

LGBTQAQ

Скраћеница која означава L – лезбејке, G – гејеве, B – бисексуалне особе, T – трансполне особе, T – трансродне особе, I – интерсексуалне (интерполне) особе, A – асексуалне и Q – квир (*queer*) особе. Ово је пуна скраћеница, али се код нас уобичајено користи скраћена варијанта – ЛГБТ. Лезбејке су жене које емотивно и физички привлаче искључиво жене, док су гејеви мушкарци које привлаче искључиво мушкарци. Бисексуалне особе емотивно и физички привлаче особе истог и другог пола. Трансполна особа је особа чији родни идентитет или родно изражавање није у складу са традиционалним родним улогама. Интерсексуалне (интерполне) особе су особе које имају полне и репродуктивне органе који нису дефинисани као изричито мушки или женски. Асексуалне особе су оне особе које сексуално не привлачи ни један пол. Квир је израз који је раније коришћен као погрдан израз за нехетеросексуалне особе, али овај израз је данас прихваћен од стране LGBTQAQ заједнице и означава различитост сексуалних оријентација и родних идентитета.

ПОЛ

Представља биолошку одредницу, односи се на биолошке карактеристике људских бића. Мушка и женска тела се разликују и имају различите репродуктивне улоге. Биолошка разлика између мушких и женских особа постоји у свим временима и у свим друштвима. Ове разлике су углавном универзалне, очигледне и, по правилу, непроменљиве.

РОД

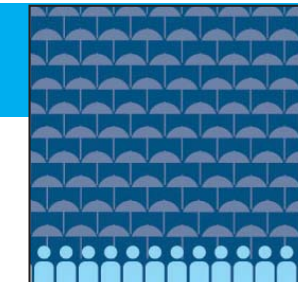
Означава друштвено успостављене улоге, понашања и одговорности које се приписују мушкарцима и женама у одређеном друштву. Различита друштва у различитим временима намећу и очекују одређена понашања од мушкараца и жена, а на то утичу многе друштвене, верске, политичке, економске и друге околности, обичаји, традиција, морална схватања и друго. Ставови и понашања које једно друштво прописује женском или мушком роду научени су и временом се мењају.

КСЕНОФРОБИЈА

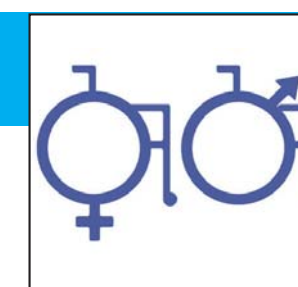
Појам који означава страх, неповерење и/или мржњу према странцима. Она се заснива на етничким и верским предрасудама, расизму, национализму и шовинизму.

ИСЛАМОФРОБИЈА

Појам који означава страх, неповерење, предрасуде и ирационалну нетрепелјивост и мржњу према муслиманима.

ЕЈБЛОДИЗАМ

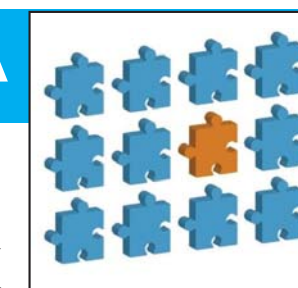
Израз који је настао од енглеских речи *able body*, означава тело без икаквог инвалидитета. Овај појам се користи да значи веровање да је само тело без инвалидитета 'исправно' и 'нормално', а да је све друго одступање. На основу тог веровања се повлашћују особе које су телесно, интелектуално и ментално потпуно способне, односно, извор је дискриминације особа са инвалидитетом.

СЕГРЕГАЦИЈА

Израз означава одвајање групе људи које повезује исто лично својство (мањинска група) од доминантне друштвене групе, у појединим или свим сферама друштвеног живота.

МАРГИНАЛИЗАЦИЈА

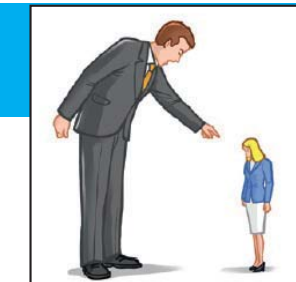
Означава искљученост особе или групе из друштва ('особе на маргинама друштва'), што доводи до отежаног приступа добрима и услугама, као и до отежаног остваривања права.

ПОСЕБНЕ (АФИРМАТИВНЕ) МЕРЕ

Појам обухвата разне законске и друге мере које се предузимају како би одређене друштвене групе, које се фактички налазе у подређеном положају, достигле стварну равноправност. У питању су мере привременог карактера које су усмерене на укидање неједнакости и убрзавање и постизање пуне равноправности у пракси. Посебне мере су неопходне неким друштвеним групама којима су права вековима ускраћивања (жене, особе са инвалидитетом, Роми), јер је њихов друштвени положај веома лош, а циљ им је исправљање дугогодишње системске дискриминације. Изричито је прописано да посебне мере не представљају дискриминацију.

МОБИНГ

Израз настао од енглеске речи *mobbing* (од глагола *to mob*, који значи *најасити, насрнути*). Код нас се користи и израз *злостивљање на раду*, а означава свако активно или пасивно понашање према запосленом или групи запослених код послодавца које се понавља, а чији је циљ или представља повреду достојанства, угледа, личног или професионалног интегритета, здравља, положаја запосленог и које изазива страх или ствара непријатељско, понижавајуће или увредљиво окружење, погоршава услове рада или доводи до тога да се запослени изолује или наведе да на сопствену иницијативу раскине радни однос. Мобинг се веома често поистовећује са дискриминацијом, али је важно напоменути да мобинг може да представља дискриминацију само у ситуацијама када је овакво понашање узроковано личним својством запосленог или групе запослених.

ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Овај израз означава особе са урођеном или стеченом физичком, сензорном, интелектуалном или емоционалном тешкоћом које услед друштвених или других препрека немају могућности или имају ограничене могућности да се укључе у активности друштва на истом нивоу са другима, без обзира на то да ли могу да остварују поменуте активности уз употребу техничких помагала или служби подршке. У нашем друштву се често користи некоректна, увредљива и понижавајућа терминологија, када се прича и пише о особама са инвалидитетом:

- Инвалиди: овај израз је некоректан јер целу особу посматрамо из угла тешкоће/инвалидитета који има, а не као комплетно људско биће коме је инвалидитет само још једна од карактеристика. Сам израз „инвалид“ значи „слаб/невалидан“;
- Здрави и болесни: често за особе са инвалидитетом каже да су „болесни“ (за разлику од особа широке популације, које су „здраве“). Треба имати на уму да је инвалидитет стање, а не болест, као и да су особе са *инвалидитетом* болесне онда када имају грип, висок притисак и слично, односно, да сама чињеница да имају инвалидитет не значи да су болесне;
- Особе са посебним потребама: особе са инвалидитетом имају исте потребе као и већинска популација – да иду у школу, да читају, да користе градски превоз... Потребе су нам исте, само је начин задовољавања потреба различит;
- Сметње у развоју: овај израз се може употребљавати у случају деце (дете са сметњама у развоју), али не и за одрасле особе са инвалидитетом, имајући у виду да је њихов развој завршен;
- Дијагнозе: не треба људе називати по дијагнозама које имају (нпр. церебралци, аутистичари, дауновци и сл.), осим када је то у функцији медицине и здравствене заштите. Такође, ови изрази су, током времена, у сленгу почели да се користе као увреде (слепац, ретард);
- Кретање: коректни термини су „особа која користи колица/корисник колица/ особа која се креће помоћу колица“, а не „прикован/везан за колица“. Такође, није коректно користити израз „паркинг за инвалиде“, већ „паркинг за возила особа са инвалидитетом“.

Градимо толерантно друштво које поштује различитост и свима пружа једнаке шансе и могућности!

www.ravnopravnost.gov.rs

**ДИСКРИМИНАЦИЈА
НИЈЕ ШАЛА**
ПРИЧАЈМО О РАВНОПРАВНОСТИ

poverenik@ravnopravnost.gov.rs

[facebook/poverenikzazastituravnopravnosti](https://www.facebook.com/poverenikzazastituravnopravnosti)

[@ravnopravnostRS](https://twitter.com/ravnopravnostRS) i [#Poverenica](https://twitter.com/Poverenica)

www.youtube.com/poverenik

**ПОВЕРЕНИК ЗА
ЗАШТИТУ
РАВНОПРАВНОСТИ**

Притужба

Важно обавештење

Притужба коју нам упутите биће копирана и достављена физичком и/или правном лицу, односно органу против кога подносите притужбу.

1 Лични подаци о подносиоцу притужбе

- Име _____
- Презиме _____
- Назив _____
(ако је односилац притужбе правно лице)
- Да ли притужбу подносите за неко друго лице
 ДА НЕ
- Ако је одговор на претходно питање потврдан, напишите у чије име подносите притужбу _____
- Да ли имате сагласност лица у чије име подносите притужбу
(обавезно ириложишите сагласност, уколико је имате)
 ДА НЕ
- Адреса/седиште _____
- Телефон _____
- E-mail _____
- Датум рођења *(није обавезан податак)* _____

2 Подаци о правном и/или физичком лицу, односно органу против кога подносите притужбу

- А) Ако се притужба односи на правно лице/орган
- Назив правног лица/органа _____
 - Седиште и адреса _____
 - Телефон _____
 - Да ли сте запослени у том правном лицу ДА НЕ
- Б) Ако се притужба односи на физичко лице
- Име и презиме _____
 - Адреса _____
 - Телефон _____
 - Да ли је особа за коју тврдите да Вас је дискриминисала то учинила на свом радном месту/извршавајући радне задатке
 ДА НЕ
 - Ако је одговор на претходно питање потврдан, наведите где је особа запослена _____

(назив предузећа/институције/организације, адреса, телефон, позиција/радно место те особе)

Напомена: Уколико има више правних и/или физичких лица, односно органа на које се притужујете, молимо Вас да за свакога посебно попуните образац притужбе.

3 Основ дискриминације

Заокружите један или више основа (личних својстава) на основу којих сматрате да сте били дискриминисани.

1. Раса	13. Генетске особености
2. Боја коже	14. Здравствено стање
3. Преци	15. Инвалидитет
4. Држављанство	16. Брачни и породични статус
5. Национална припадност или етничко порекло	17. Осуђиваност
6. Језик	18. Старосно доба
7. Верска или политичка убеђења	19. Изглед
8. Пол	20. Чланство у политичким, синдикалним и другим организацијама
9. Родни идентитет	21. Неко друго лично својство _____
10. Сексуална оријентација	
11. Имовно стање	
12. Рођење	
- (молимо наведишите)*

Молимо Вас да укратко наведете зашто сматрате да је лично својство које сте означили било повод за дискриминацију.

4 Где се десио догађај поводом кога подносите притужбу

- Поступак пред органима јавне власти (суд, општина, министарство, комисије...)
 - У поступку запошљавања или на послу
 - Приликом пружања јавних услуга или при коришћењу објеката и површина
 - Остваривање верских права
 - Образовање и стручно оспособљавање
 - Остваривање мањинских права
 - Здравствене услуге
 - Нешто друго _____
- (молимо наведишите)*

5 Опис догађаја

Молимо Вас да догађај поводом кога подносите притужбу опишете детаљно, укључујући и податке о времену, месту, особама које су биле присутне и слично.

Напомена: Уколико Вам је потребно више места за опис догађаја, будите слободни да употребите додатни папир.

6 Докази

Молимо Вас да наведете доказе које достављате уз притужбу.

- _____
 - _____
 - _____
- Да ли сте покренули судски поступак ДА НЕ
 - Ако јесте, пред којим судом и када _____
- (молимо Вас да доставите фотокопију притужбе)*

7 Завршни део

Датум _____

Потпис _____

Притужба се подноси на адресу:

Повереник за заштиту равноправности
Београдска 70, 11000 Београд
телефон/факс: 011 243 6464
e-mail: poverenik@ravnopravnost.gov.rs

Адреса канцеларије за пријем грађана:

Немањина 22-26, Београд
Канцеларија је отворена уторком и четвртком
Заказивање телефоном: 011 243 8020 и 011 243 6464

Регионална канцеларија Нови Пазар:

Косанчићева 66, 36300 Нови Пазар
телефон: 020 311 930

www.ravnopravnost.gov.rs

**ПОВЕРЕНИК ЗА
ЗАШТИТУ
РАВНОПРАВНОСТИ**